

Preek 2 Koningen 5: 1-14 - Teleurgesteld in God

Broeders en zusters,

Ergens in een dorpje in Amerika woonde een jongeman. Laten we hem Jim noemen. Jim was in z'n puberjaren een lastig ventje. Z'n vader had echt z'n handen vol aan hem. Jim weigerde z'n schoolwerk te doen. Werk zoeken vond hij niet nodig. Hij bracht z'n tijd door met verkeerde vrienden en langzaam aan dreigde hij het pad van drugsgebruik en criminaliteit op te gaan. Hoe zijn vader hem ook waarschuwde en welke strafmaatregelen zijn vader ook maar verzong, het werkte niets uit. Integendeel. Voor Jim ging elke waarschuwing van z'n vader hem meer en meer tegenstaan. Hij kreeg een afkeer van z'n vader, een afkeer die zo groot werd dat Jim op een dag besloot een geweer te kopen en z'n vader dood te schieten. Jims vader stierf een tragische dood, neergeschoten door z'n bloedeigen zoon. Jim werd gevangengenomen en belandde voor jaren in de cel. In de loop der jaren werd Jim zich bewust van zijn daad. De cipier van de gevangenis hoorde hem vaak jammeren in z'n cel. 'Ik wil m'n vader terug, ik wil m'n vader terug.....' Nu Jim neerzit bij de brokstukken van z'n leven heeft hij spijt. Hij ontdekt dat hij de persoon die het meest om hem gaf voor goed uit zijn leven heeft laten verdwijnen.

Is Jims teleurstelling en ook zijn handelwijze niet typerend voor de manier waarop veel mensen met God omgaan? Zoals Jim teleurgesteld was in z'n vader kunnen wij dat ook zijn in onze hemelse Vader.

O ja, Jim wil best een vader die van hem houdt. Maar hij wil ook een vader die hem z'n gang laat gaan. Iemand die hem vooral vrij laat. Niet iemand die zich met hem bemoeit en al helemaal niet iemand die hem aanspreekt op z'n verkeerde gedrag. Is dat ook niet hoe veel mensen hun geloof in God beleven?

"God is liefde, God accepteert mij zoals ik ben, iedereen is welkom bij deze lieve God die alles goed vindt". Maar willen we ook een God die ons corrigeert? Willen we een God die ons met gezag aanspreekt als ons leven niet op orde is? Willen we een God die dreigt met sancties als we niet veranderen. Jim kon het gezag van z'n vader niet accepteren en bandte hem uit z'n leven. Zo gaan velen ook met de God van hemel en aarde om. We willen een krachteloze, ongevaarlijke God, die te vormen is naar ons eigen beeld, in plaats van dat we onszelf uitstrekken om zelf het beeld van Hem te zijn?

De vader van Jim kon niet voldoen aan de wensen van zijn zoon door de vader te worden zoals Jim hem wilde. Daarvoor hield hij teveel van z'n zoon. Hij kon het niet aanzien dat z'n zoon het verkeerde pad opging. Hij wilde een vader zijn zoals een vader behoort te zijn. En ook dat geldt voor onze hemelse Vader. Mag Hij alsjeblieft zijn wie Hij is? Dat is zijn naam namelijk, Ik ben die Ik ben! Niet ik ben wat jij van mij gemaakt hebt, maar Ik ben die Ik ben!

Ook in de bijbel komen we een man tegen die er maar niet aan kan wennen dat God niet is zoals hij het graag zou zien. Ook hij moest ontdekken dat hij een keuze had. Of ik geef toe dat Hij de touwtjes in handen heeft, al begrijp ik Hem niet en ook al voldoet Hij niet aan mijn verwachtingen, of ik keer me teleurgesteld van Hem af. Maar wie dat doet zal ook de gevolgen ervan moeten ondervinden, zoals Jim dat uiteindelijk ook moest meemaken.

We gaan naar de tekst die we net gelezen hebben.

Naäman was een Syrische legeroverste. Hij had een best leven. Hij was populair. Hij had een mooie carrière gemaakt. Hij stond in de gunst bij z'n koning omdat hij een overwinning met z'n leger had behaald en dat maakte natuurlijk ook dat hij onder het volk een aanzienlijk man was geworden. Hij had het zo gek nog niet.

Naämans leven heeft wel wat weg van het leven van de gemiddelde Nederlander van vandaag. De meeste Nederlanders hebben een goed gesmeerde boterham, een prima huis, een beetje druk, maar toch wel een vredig leven. We mogen denken en geloven wat we willen. Geen echte dreigingen van geweld van aanslagen, geen epidemieën, geen natuurgeweld. Als we niet verder kijken dan onze eigen landsgrenzen hebben we het zo gek nog niet. Onze grootste zorg is ongeveer de rentestand op onze dikke spaarrekening. Zo wist Naäman zich ook gezegend door zijn goden.

Hij had een goede reputatie opgebouwd. Zijn harde werken is beloond. Dat was ook zo'n beetje het wereldbeeld dat hij had. Wie hard werkt wordt door de goden beloond, wie goed doet, goed ontmoet.

En zo leven de meeste christelijke Nederlanders ook hun succesvolle leventje. Onbewust veronderstellen we dat de God van de bijbel ook wel tevreden glimlachend vanuit de hemel op ons neerkijkt.

Maar toch kwam er een moment dat Naämans beeld van de goden aan het wankelen kwam. Naäman werd ziek. Hij werd melaats. Een afschuwelijke huidziekte waardoor je langzaam aan wegteert. Naämans goden stelden hem ernstig teleur. Niets of niemand kon hem van zijn ernstige ziekte afhelpen.

Op een zelfde manier kunnen wij ook teleurgesteld in onze God raken. We hebben de verwachting dat Hij ons zegent met voorspoed en welvaart. We zijn actief in de kerk, proberen als gelovige te leven, we zijn brave, hardwerkende burgers, we geven aan goede doelen, we zingen onze liederen en luisteren wekelijks naar de preek en dan opeens slaat het noodlot toe. Een slecht bericht van de dokter, of je relatie op de klippen, of het bedrijf waar je je leven lang gewerkt hebt gaat failliet. Vertwijfeld vraag je jezelf dan af of God er

wel is. Of Hij wel echt de touwtjes in handen heeft. Als God dat doet, of als God zoiets toelaat, dan kan Hij toch onmogelijk een God van liefde zijn! Maar klopt dat? Of is het alleen maar zo dat God in feite niet voldoet aan jòuw plaatje hoe een God behoort te zijn?

Voor Naäman kwam er toch nieuwe hoop. Niet van z'n eigen goden, maar van het Joodse slavinnetje dat hem doorverwees naar de profeet Elisa in Samaria. Een profeet van de Allerhoogste God.

Naäman gaat met toestemming van de koning op pad en komt na een tussenstop bij de koning van Israël bij het huis van Elisa aan. En opnieuw moet de deftige meneer Naäman leren dat hij de God van Israël niet in z'n binnenzak heeft. Israëls God voldoet niet aan de verwachtingen van Naäman. Naäman verwachtte dat bij zulk deftig bezoek Elisa wel zelf naar buiten zou komen en door middel van een paar indrukwekkende bezweringen de ziekte zou verdrijven. Maar niets van dat alles. Elisa neemt niet eens de moeite om naar buiten te komen. Hij stuurt z'n knecht naar buiten met een simpele opdracht. De opdracht om zich zeven maal in de Jordaan te gaan baden. Naäman is heftig ontdaan. Eerst weigert die profeet naar buiten te komen en een gebed uit te spreken en nu moet hij zich gaan wassen in dat prut riviertje, de Jordaan. Ben ik daarvoor helemaal hier naar toe gekomen. Alsof wij in Syrië niet veel mooiere, indrukwekkende rivieren hebben. Wat denkt die profeet wel? Of wat denkt die God van hem wel? Zo laat deze deftige meneer Naäman zich niet afschepen. Naäman wil een God die voldoet aan zijn verwachtingen. Een God naar zijn beeld. Hij is teleurgesteld!

Het zou Naäman bijna fataal worden. Zijn trots en eigenwijsheid hadden hem niet geholpen. Hij moest leren dat het bij de God van Israël anders toegaat. Meneer Naäman moest van z'n voetstuk af en z'n teleurstelling afleggen. Het zijn niet de hooggeplaatsten maar de kleine luyden die de hoofdrol krijgen. Een slavinnetje moest Hem de weg naar de ware God wijzen. Vervolgens was het niet de profeet, maar z'n knechtje die hem de instructies gaf en uiteindelijk heeft hij het aan het aandringen van z'n eigen knechten te danken dat hij toch kopje onder is gegaan in de Jordaan. Zo gaat het bij Israëls God. De laatsten worden de eersten, de knechten zijn niet minder belangrijk dan de hoge heren. Naäman moest zijn beeld van God bijstellen. Zijn verkeerde godsbeeld was uiteindelijk de oorzaak van z'n teleurstelling. En het scheelde niet veel of die teleurstelling had hem het leven gekost.

Teleurstelling in God kan maar zo ontstaan omdat je beeld van God niet klopt of op z'n zachts gezegd eenzijdig is. En van eenzijdige godsbeelden is de christelijke traditie vol. En

laten we het maar even dicht bij huis laten. Ook in onze evangelische wereld zijn ze aan te wijzen. Wij benadrukken heel graag een persoonlijke relatie met God en daar is ook veel voor te zeggen. Maar welke verwachting van God creëren we daar misschien wel onbewust mee.

Ik herinner me een boekje dat ik ook las, het heette zoiets als 'wandelen met Jezus van dag tot dag'. De schrijver overlegde alles met God. Onderweg vroeg hij bij elke afslag zo'n beetje of hij rechts of linksaf moest omdat na iedere bocht weer een nieuw geestelijk avontuur wachtte. Ik wil graag benadrukken dat God betrokken is bij ons persoonlijke leven, maar ik wil ook graag eerlijk zeggen dat er tijden zijn dat ik dat wel geloof maar er niets van ervaar. En daarmee komen we naar mijn overtuiging dicht bij de God van de Bijbel. Ik kan heel goed begrijpen dat het jou ook niet altijd lukt om te zingen *'k Heb van U gehouden, maar nooit zoveel als nu....'* Want dat is eerlijk gezegd niet mijn dagelijkse ervaring. En als we dat niet meer uitspreken kun je je heel eenzaam voelen omdat je om je heen kijkend de indruk hebt dat iedereen helemaal 'in de Heer' is, of doet alsof, behalve jij. Maar wat dan als het even weg is allemaal? Ik heb het al wel eens vaker gezegd, dat ik heel blij ben met zo'n opwekkingslied als *'Hoe lang o Heer vergeet U mij nog (778)'*. Want ook dat gevoel hoort bij geloven. Het gevoel dat God je vergeet. Wie dat ontkent geeft een karikatuur van geloven af. Of om met de woorden van Ps. 44:25 te spreken: *'waarom verbergt U uw aangezicht voor mij, waarom vergeet U onze ellende en verdrukking?'*

Het is toch fascinerend dat God in zijn eigen boek waarin Hij zichzelf bekend maakt, de bijbel, deze verzen laat opnemen. Daarmee laat God zelf zien dat het leven als gelovige ook momenten kent waar we Hem gewoon helemaal kwijt zijn. En daarom hoeven we daar ook niet van in paniek te raken.

Abraham, de vader van alle gelovigen, wandelde met God. We weten dat God tot hem sprak: *Ga uit uw land naar het land dat ik zal wijzen. Ik zal je dat land geven.* We weten ook dat God Abraham naar de sterrenlucht heeft laten kijken en daar de belofte gaf dat Hij tot een groot volk zou worden. Niets had Abraham gelukkiger kunnen maken. Toen hij 75 jaar was droomde hij nog steeds van spelende kinderen om zijn tent. Toen hij 85 was, werkte hij zijn eigen reddingsplannetje uit met zijn slavin Hagar. Toen hij 99 was leek het een lachertje, en toen God verscheen om Zijn belofte te bevestigen lachte hij Hem gewoon uit. Vader worden op je 99e? Sara als 90 jarige in positiekleren? Laat me niet lachen. Speelt God, de God op wie Hij z'n hele leven heeft vertrouwd, een spelletje met hem. Toen Abraham stierf had hij uiteindelijk één zoon samen met Sarah en hij had een klein stukje

land, daarop lag het graf van z'n vrouw. Dat was alles! Abraham de vader van alle gelovigen moest leren vertrouwen dat God zijn woord houdt. Maar dat grote volk en dat land heeft hij bij zijn leven niet te zien gekregen. Hij moest tientallen jaren wachten op de vervulling van de belofte van het eerste stukje land en z'n eerste nakomeling. Wat zal hij gebeden hebben, gesmeekt en wanhopig naar de hemel hebben gekeken. Waar blijft nou die vervulling? Hoewel Abraham meerdere keren Gods leiding heeft mogen ervaren in zijn leven heeft hij bijna zijn hele leven moeten worstelen met een veelal onvindbare God. De woorden van Psalm 44 waren ook op hem van toepassing: *waarom verbergt U Uw aangezicht voor mij?*

En zo ging het steeds weer door. Ook onder Abrahams nakomelingen. Sarah, Rebekka, Rachel, als stammoeders van Israël hebben ze allen de wanhoop gekend van het niet ontvangen van een kind. Die duistere perioden van afwachten en het niet ervaren van Gods aanwezigheid konden alleen maar gevuld worden met biddend zoeken naar de zwijgende God in geloof dat Hij ooit zal gaan waarmaken wat Hij heeft beloofd.

Soms zou je wel willen dat God meer van zich liet merken.

Eén van mijn favoriete zangers, Daniël Lohues zingt ervan:

As ik God was liet ik zeker Mijzelf af en toe 's zien.

Ik vind dat wij als mensheid wel wat duidelijkheid verdienen'.

Maar hoe aardig ik zijn muziek ook vind, ik vraag me af of hij gelijk heeft. Zou een waarneembare, vindbare God wel de oplossing zijn? Wordt je geloof er sterker van als God vaker waarneembaar zou zijn, of uitleg zou geven bij moeilijke gebeurtenissen?

Kijk nou eens naar het volk Israël in de woestijn. Als God ergens waarneembaar was, dan daar wel. Gods bevrijding uit de slavernij was magistraal. De plagen in Egypte, de doortocht door de Rietzee, het manna, het water uit de rots. De ontmoetingen met God van Mozes in de tent, waarna hij weer stralend naar buiten kwam. Adembenemend, het volk vond het zo griezelig dat ze aan hem vroegen of hij in het vervolg de honneurs bij God maar wil gaan waarnemen. Het volk durfde Hemzelf niet onder ogen te komen. God was er. Je hoefde maar naar de lucht te kijken en je zag die wolkkolom. Iedere dag, zichtbaar, tastbaar.

God was toen zeer waarneembaar en toch stond het volk bij de eerste de beste tegenslag te dansen om het gouden kalf. Is Gods duidelijke aanwezigheid echt beter voor je geloof?

Ik denk eerder het tegendeel. Gods duidelijke aanwezigheid was toen nodig voor een kleingelovig volk. En zelfs dat was uiteindelijk niet genoeg.

Zou geloof in een niet-waarneembare God niet een veel betere manier kunnen zijn om je

liefde voor Hem te laten blijken? *'Zalig ben je als je niet gezien hebt en toch gelooft'* zei Jezus tegen de ongelovige Thomas (Joh.20:29).

Broeders, zusters,

we hebben gezien dat verkeerde godsbeelden ervoor kunnen zorgen dat we teleurgesteld raken in God. En hoe vaak gebeurt het niet dat mensen God de rug toekeren omdat God niet voldoet aan de eigen bedachte criteria?

Maar God is geen object om te bestuderen. En al helemaal niet een God die wij naar eigen verlangens in elkaar mogen knutselen. God is God! God is een Persoon, God is een iemand. Die iemand is de meest kleurrijke Persoon van het universum. Een Persoon met emotie. God kan verheugd zijn maar ook woedend. Jesaja vergelijkt God met een barende vrouw die huilt en kreunt van pijn (Jesaja 42:14). Natuurlijk, het zijn menselijke beelden – antropomorfisme met een moeilijk woord – beelden die ons iets over God willen leren, maar ga er gerust van uit dat Gods emoties sterker zijn dan in deze beelden wordt omschreven. En deze God heeft ons onophoudelijk en intens lief! En reken erop dat Hij hunkert naar jouw wederliefde. God zoekt de weggelopen Adam weer op, de herder zoekt zijn weggelopen schaap weer op, de Vader staat op de uitkijk naar zijn jongen die hij niet kwijt wil. God is zelf naar zijn gevallen schepping gekomen om orde op zaken te stellen, al was de prijs die Hij betaalde, dat Hij er zelf aan kapot ging.

Toen God na de zondvloed besloot dat Hij deze aarde nooit weer door een watersnood zal verwoesten, heeft Hij er tevens mee ingestemd dat het kwaad zal blijven tot aan de jongste dag. Daar moeten we rekening mee houden. Wij kunnen teleurgesteld raken als het kwaad goede mensen treft (om met de Joodse schrijver Harold Kushner te spreken) maar in feite moet ons dat niet verbazen.

Waarom? Omdat de Heer die wij volgen, de Heer die zelf absoluut goed is, als geen ander door het kwaad van deze wereld is getroffen. Hij nam het op zich. Hij droeg het....Ja, Hij versloeg het.

Naäman moest kopje onder in het slootje dat de Jordaan heet. Een eenvoudige oplossing voor zijn ernstige ziekte.

God wil jou ook reinigen. De dodelijke ziekte die zonde heet tast ook jouw hele wezen aan. Als het kwaad van de wereld je benauwt en als jij jezelf vertwijfeld afvraagt waar God is, kijk dan naar het kruis. Daar nam Hij al het kwaad op zich. Ook jouw kwaad. Laat je niet bij Hem vandaan trekken door teleurstellingen, door jouw eigen gekleurde godsbeelden. Zoek

Hem zelf. Hij is een Persoon met een hart. Zoek Hem. Ook als je er niets van ervaart of snapt, of zelfs in Hem teleurgesteld bent. Blijf bij Hem aankloppen, blijf voor mijn part bonzen op de hemelpoort totdat het licht doorbreekt in je ziel. En geloof het.....dat deze niet-altijd-waarneembare God onnoemelijk veel van jou houdt.

AMEN